

Actualiteit

Coördinatie: Vincent Sagaert en Dirk Scheers

Het Nieuw BW, een tussentijds verslag

Toen de minister van Justitie vijf jaar geleden het stoutmoedige plan ontvouwde voor een hercodificatie van het burgerlijk recht, waren velen van oordeel dat een dergelijke onderneming niet binnen afzienbare tijd zou kunnen worden verwezenlijkt. Het politieke zwaar weer van de afgelopen maanden maakte het uitzicht nog somberder. Deze voorspelling lijkt niet uit te komen. Vanuit het heldere grondplan – de indeling van het BW in negen boeken – herrijzen gaandeweg de eerste bouwwerken.

De wetsontwerpen voor de Boeken 3 (Goederenrecht), 5 (Verbintenissen) en 8 (Bewijs) konden pas tegen het einde van de vorige legislatuur worden ingediend. De tijd was erg kort en de val van de regering doorkruiste uiteindelijk de werkzaamheden. Enkel Boek 8 (Bewijs) kon tijdig worden aangenomen (wet 13 april 2019) en treedt in werking op 1 november 2020. De Boeken 3 en 5 bleven jammer genoeg in de startblokken steken. Het nieuwe Parlement nam echter de draad weer op en hervatte het wetgevend werk aan Boek 3, dat reeds was aangevat onder de vorige legislatuur. Het ontwerp van de professoren Lecocq en Sagaert werd als wetsvoorstel opnieuw ingediend (*Parl.St.* 2019-20, nr. 55-173/001) waarop een grondige behandeling inclusief hoorzittingen van experts volgde. Soms bleek het noodzakelijk om kostbare lading («Fiducie») overboord te gooien om de veilige haven te bereiken. Uiteindelijk werd Boek 3 op 30 januari j.l. aangenomen en zal het in werking treden achttien maanden na de publicatie. De invoering van het nieuwe goederenrecht is werkelijk een mijlpaal in de geschiedenis van ons recht.

Voor Boek 5 (Verbintenissen) wordt in afwachting van een nieuwe regering aan dezelfde weg gedacht. Ook hier was er vooraf een grote publieke consultatie en werd gezocht naar een zo groot mogelijk draagvlak zowel maatschappelijk als binnen het wetenschappelijk forum. Talrijke studiedagen werden gehouden en de studenten doen gretig hun voordeel met de nieuwe teksten en de gestoffeerde memorie van toelichting. Talrijk zijn ook de voorbeelden waar de rechtspraak nu reeds inspiratie zoekt in het komende recht. Men denke slechts aan de arresten inzake de eenzijdige ontbinding (Cass. 23 mei

2019, AR nr. C.16.0254.F), het herstel *in natura* bij contractuele aansprakelijkheid (Cass. 3 oktober 2019, AR nr. C.17.0621.N) en de gevolgen van de nietigheid (Cass. 7 december 2019, AR nr. C.19.0061.N). Het verlenen van deze zgn. «anticipatieve» werking moet echter met omzichtigheid gebeuren, gelet op de rechtszekerheid. Zoals de voorbeelden aantonen, vindt zij zonder probleem plaats in gevallen waarin de nieuwe teksten aansluiten bij de heersende opvatting of wanneer lacunes moeten worden opgevuld. Kortom, het zaad is gezaaid en draagt reeds vrucht; het oogsten mag niet worden uitgesteld. Boek 5 kan dan samen met Boek 1 (Algemeen Deel) als wetsontwerp worden ingediend.

Het onderdeel van Boek 5 dat het buitencontractueel aansprakelijkheidsrecht omvat (artt. 5.141-5.211) is weliswaar een afzonderlijk ontwerp dat ook zelfstandig kan worden ingevoerd, maar mag niet achterblijven. Het ontwerp zorgt immers voor een dringend noodzakelijke modernisering van ons aansprakelijkheidsrecht. Aangezien de nieuwe bepalingen vaak een breuk vormen met het geldende recht, is hier minder ruimte voor anticipatieve werking. De nieuwe regels hebben bovendien een groot maatschappelijk impact, zodat het primaat van de wetgever geldt. Volgens sommigen is het ontwerp slecht nieuws voor de slachtoffers, terwijl er volgens anderen moeilijke tijden aanbreken voor de verzekeraars. Dit lijkt erop te wijzen dat de ontwerpers de weg van het juiste midden hebben gevonden.

Het erfrecht en het huwelijksgoederenrecht waren recentelijk reeds het voorwerp van ingrijpende hervormingen. Aan prof. H. Casman werd de opdracht gegeven om het geheel te structureren en de terminologie te moderniseren en te uniformiseren (MB 24 augustus 2018, BS 3 september 2018). Deze bepalingen zullen dan hun plaats krijgen in de nieuwe Boeken 2 (Personen, familie en relatievermogensrecht) en 4 (Nalatenschappen, schenkingen en testamenten). In navolging van het advies van de Raad van State werd ervoor geopteerd om deze coördinatie bij wet in te voeren. Ook deze teksten zijn voltooid en zullen binnenkort worden ingediend in het Parlement.

Eric Dirix en Patrick Wéry

